

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/142/2025
Identifikačné číslo spisu:	6624201386
Dátum vydania rozhodnutia:	28.07.2026
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:6624201386.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E. U., narodeného XX. F. XXXX, P., E. XXX/X, zastúpeného advokátom JUDr. Ondrejom Szilágyim, Lučenec, Dr. Vodu 2, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 5.813,22 eura, vedenom na Okresnom súde Lučenec pod sp. zn. 12C/15/2024, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. mája 2025 sp. zn. 15Co/130/2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28. mája 2025 sp. zn. 15Co/130/2024 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Lučenec z 23. júla 2025 č.k. 12C/15/2024-279 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Lučenec (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“) zo dňa 15. októbra 2024 sp. zn. 12C/15/2024-152, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.813,22 eura titulom nemajetkovej ujmy v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a priznal mu voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu s 100 % v lehote do 3 dní od právoplatnosti uznesenia o určení výšky trov konania (výrok I.); žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (výrok II.).

1.1 Súd prvej inštancie vec v rámci zisteného skutkového stavu uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal proti žalovanej zaplatenia sumy 5.813,22 eura z titulu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku výkonu služby hasiča v rozsahu priemerného týždenného služobného času presahujúceho limit stanovený v článku 6 písm. b) smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo dňa 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“ resp. „Smernica“) v spornom období od 01. marca 2021 do 29. februára 2024, a to z dôvodu nesprávnej transpozície tejto smernice do vnútroštátneho poriadku Slovenskej republiky. Žalobca je od 01. septembra 2017 príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, pričom štátnu službu

vykonáva v služobnom pomere podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 315/2001 Z. z.“ resp. „zákon o Hasičskom a záchrannom zbere“). V žalovanom období odpracoval spolu 2 097,49 hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré neboli započítané do fondu pracovného (služobného) času a jeho priemerný týždenný pracovný čas v tomto období predstavoval viac ako 51,47 hodín týždenne. K námietke žalovanej o nedostatku právomoci súdu prvoinštančný súd uviedol, že spor o náhradu škody z dôvodu porušenia únieového práva patrí do právomoci súdu, pretože v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky neexistuje žiadny iný orgán ako všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by mal právomoc rozhodnúť o predmete tohto sporu. Poukázal na čl. 1 CSP, podľa ktorého spory vyplývajúce z ohrozenia alebo porušenia subjektívnych práv prejednáva a rozhoduje nezávislý a nestranný súd, ak taká právomoc nie je zákonom zverená inému orgánu. V súvislosti so vznesenou námietkou miestnej nepríslušnosti poukázal na § 19 písm. b) CSP, ktorý upravuje osobitnú miestnu príslušnosť tak, že popri všeobecnom súde žalovaného, je na konanie miestne príslušný súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody. V tomto spore to bolo miesto výkonu služobnej pohotovosti žalobcu ako hasiča v územnom obvode Okresného súdu Lučenec.

1.2. Pokiaľ žalovaná tiež namietala, že na žalobcu, ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru, sa Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES nevzťahuje v plnom rozsahu, s touto argumentáciou sa prvoinštančný súd tiež nestotožnil. Uviedol, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča. V zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie k zákonu č. 315/2001 Z. z. je uvedená aj Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. novembra 2002. Podľa bodu 5 úvodných ustanovení smernice všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku. Pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. v dňoch, hodinách, resp. ich časti. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálne denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. Smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času. Vzťahuje sa na minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a určité aspekty nočnej práce a práce na zmeny a rozvrhnutie práce. Podľa článku 1 ods. 3 sa Smernica vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné podľa článku 2 Smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 tejto smernice. Podľa článku 2 Smernice je pracovný čas akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou. Čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Práca na smeny je akákoľvek metóda organizácie pracovného času na zmeny, pri ktorej pracovníci jeden druhého striedajú na rovnakých pracoviskách podľa určitého rozvrhnutia vrátane rotujúceho rozvrhnutia, pričom pracovný čas môže byť nepretržitý alebo prerušovaný a pre pracovníkov má dôsledok, že v priebehu určitej doby dní alebo týždňov pracujú v rôznom čase. Podľa článku 6 Smernice členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správnymi opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi. Priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Aplikujúc uvedené znenie smernice možno zhrnúť, že Smernica upravuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času, vzťahuje sa na všetky odvetvia činnosti verejné aj súkromné. Smernica v kapitole 5 upravuje odchýlky a výnimky, ktoré môžu členské štáty uplatniť vzhľadom na osobitnú povahu príslušných činností, avšak pri zachovaní náležitého zreteľa na všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov. Konkrétne podľa kapitoly 5 článku 17 sa členské štáty môžu odchýliť od uplatňovania článkov 3 až 6, 8 a 16, keď vzhľadom na osobitnú povahu príslušných činností sa trvanie pracovného času nemeria, alebo nie je vopred určené, alebo si ho vopred môžu určiť sami pracovníci. Podľa ods. 5 článku 17 Smernice sa možno odchýliť od článku 6 v prípade lekárov v odbornej príprave v súlade s uvedenými ustanoveniami Smernice. Smernica pre členské štáty zároveň určuje prechodné obdobie na zosúladienie vnútroštátnej legislatívy týkajúcej sa organizácie pracovného času. Štátna služba žalobcu nevykazuje žiadne osobitosti, ktoré by v štandardnom režime fungovania v rámci plnenia úloh zboru podľa zákona č. 315/2001 Z. z. mali zakladať výnimku z pôsobnosti Smernice podľa článku 17. Článok 17 Smernice upravuje prípady, v ktorých sa členské štáty môžu odchýliť od uplatňovania článkov 3 až 6, 8 a 16

Smernice, keď vzhľadom na osobitnú povahu príslušných činností sa trvanie pracovného času nemeria alebo nie je pracovný čas vopred určený alebo si ho môžu určiť sami pracovníci, aj to len pri zachovaní náležitého zreteľa na všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné. Podľa článku 2 Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci ods. 1 táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností verejné a súkromné (priemysel, poľnohospodárstvo, obchod, administratívu, služby, vzdelávanie, kultúru, voľný čas, atď.). Podľa ods. 2 sa táto Smernica neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napr. ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. V tomto prípade sa bezpečnosť a ochrana zdravia pracovníkov, pokiaľ je to možné, musí zabezpečiť v zmysle cieľov tejto Smernice. Článok 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS nevylučuje z pôsobnosti smernice služby civilnej ochrany ako takej, ale len určité osobitné činnosti týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení smernice. Táto výnimka zo široko vymedzeného rozsahu pôsobnosti Smernice 89/391/EHS sa musí vykladať tak, že jej rozsah pôsobnosti sa obmedzuje na prípady nevyhnutnej ochrany záujmov, napr. v prípade neočakávaných udalostí priamo ohrozujúcich život, zdravie, či majetok, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy. Aj keď služba žalobcu okrem iných úloh zahŕňa aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, tak za štandardných podmienok činnosti s ňou spojené možno vopred plánovať, vrátane pracovného času príslušníkov zboru v súlade s úlohami, ktoré boli na zbor prenesené. Súd prvej inštancie uzatváral, že výkon služby žalobcu sa nevyznačuje žiadnymi osobitosťami, ktoré by odporovali použitiu právnych noriem spoločenstva v oblasti zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pri práci. Na základe uvedeného bolo potrebné prijať záver, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

1.3. Súd prvej inštancie ďalej pokračoval, že podľa článku 7 ods. 2, 5 čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky a článku 3 Civilného sporového poriadku je súd viazaný medzinárodno-právnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom. Je viazaný judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Komunitárne právo je bez ďalšieho nadriadené právu členských štátov a nesmie byť medzi nimi rozpor. Prípadný rozpor medzi komunitárnym a vnútroštátnym právom by mal byť riešený v prospech komunitárneho práva. Pri výkone súdnej moci je potrebné prihliadať na interpretáciu prameňov práva Európskej únie tak, ako je vykladaná Súdnym dvorom. Vzťah únievého a vnútroštátneho práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku a tiež povinnosťou vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva z úradnej povinnosti. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu podľa judikatúry Európskeho Súdneho dvora vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ak ide o prípady porušenia práva Únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc. Smernice sú osobitosťou práva Európskej Únie, pretože sú záväzné pre členské štáty vzhľadom na dosiahnutý výsledok, pričom forma a metóda dosiahnutia výsledku sa ponecháva na členské štáty. Smernica je záväzná pre členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o cieľ, ktorý sa má dosiahnuť. Štátnym orgánom je ponechaná voľba formy a prostriedkov dosiahnutia účelu smernice, tzn., že vnútroštátny zákonodarca musí prijať transponujúci právny akt, ktorým sa vnútroštátne právne predpisy prispôbia cieľom ustanoveným v smernici. Členský štát Európskej únie musí implementovať smernicu včas, t. j. v lehote určenej priamo v smernici, prípadne do 20 dní odo dňa jej zverejnenia v úradnom Vestníku a zároveň ju musí implementovať správne. Smernice nemajú priamy účinok, avšak Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že určité opatrenia stanovené smernicou môžu mať vo výnimočných prípadoch priamy účinok na členský štát aj vtedy, ak tento ešte neprijal transponujúci právny akt. Ustanovenia smernice sú imperatívne ak sú dostatočne jasné a presné a ustanoveniami smernice sa priznávajú práva jednotlivcom. Doktrína priamej účinnosti smerníc je výsledkom rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie. Súdny dvor rovnako judikoval, že znením smerníc nie sú viazané len vnútroštátne súdy, ale aj ostatné orgány verejnej moci, ako aj iné verejné orgány. Súdny dvor Európskej únie judikoval, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok (viď rozsudok C-429/09 vo veci Günter Fuß), pretože priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je zásada

zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva únie súčasťou systému zmlúv, na ktorých je únia založená. Táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť.

1.4. Žalovaná v konaní namietala tvrdenie žalobcu, že dotknutá smernica nebola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná správne, tvrdila, že paragrafové znenie zákona č. 315/2001 Z. z. neodporuje dotknutej smernici. Z citovaných paragrafových znení zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť služobného času. Čas služobnej pohotovosti, pokiaľ nedochádza k služobným výjazdom, sa do služobného času nezapočítava a práve v tom spočíva rozpor s právom Európskej únie. Žalovaná argumentovala, že nemožno výkon neaktívnej služobnej pohotovosti započítať do pracovného služobného času. Služobnú pohotovosť zákon explicitne nezaraďuje do výkonu štátnej služby, práve naopak, z § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. pri nerovnomernom rozvrhnutí služobného času vyplýva, že zákon rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu nadväzujúcou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby. Rozlíšenie je zreteľné aj z ohodnotenia výkonu štátnej služby a výkonu služobnej pohotovosti v § 103 zákona, keď za výkon služobnej pohotovosti patrí mimo služobného príjmu osobitný mzdový nárok vo forme peňažnej náhrady za služobnú pohotovosť v štátnej službe, ktorá sa určuje ako percento z časti služobného príjmu. Rozlíšenie vyplýva z § 122 ods. 3 zákona, pretože ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu výjazdu, až takéto vykonávanie je štátnou službou. Podľa citovanej Smernice 2003/88/ES je pracovný čas aj čas pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorej je pracovník fyzicky prítomný na pracovisku; 48-hodinová hranica pre priemerný týždenný pracovný čas určená smernicou, zahŕňa nadčasy, aj pracovnú pohotovosť. Zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje zamestnávateľovi nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi služobný pracovný čas tak, že tento presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice. Z uvedeného preto bolo možné podľa prvoinštančného súdu vyvodiť záver, že práva žalobcu boli vzhľadom na znenie článku 2, článku 6 písm. b) Smernice porušované, a to dostatočne závažne, pretože ide o práva s osobitným významom, ktoré zakladajú minimálnu požiadavku na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

1.5. K námietke premlčania vznesenej žalovanou súd prvej inštancie uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. K ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym mesiacom za žalované obdobie (marec 2021 až február 2024) tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa čl. 6 písm. b) Smernice. Žalobcovi vznikla nemajetková ujma každý mesiac potom, čo v priamej súvislosti s porušením jeho práva, jeho ujma nebola kompenzovaná v služobnom plate navyše o 35%. Rozhodujúcim momentom vzniku tejto ujmy bol preto 10. deň každého nasledujúceho mesiaca rozhodnej doby, ktorý sa v tomto prípade zhoduje s výplacným termínom. Žalobu v danej veci žalobca podal a doručil súdu elektronicky dňa 14. marca 2024, teda v rámci všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka. Žalovanou vznesená námietka premlčania bola preto v celom rozsahu nedôvodná.

1.6. Súd prvej inštancie vo veci skúmal, či je daný základ nároku žalobcu na náhradu škody v dôsledku porušenia jeho práv plynúcich z článku 2 a 6, písm. b) Smernice. Súdny dvor judikoval vo viacerých prípadoch, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, keď sú splnené tri podmienky: 1/ cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné; 2/ existencia škody a 3/ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Posúdenie, či tieto podmienky boli naplnené je na rozhodnutí toho ktorého vnútroštátneho súdu, pričom súd prvej inštancie konštatoval splnenie týchto podmienok. Na základe dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní resp. nariadení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekračovaniu maximálneho limitu 48-hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (marec 2021 - február 2024). Súd vzhľadom na

uvedené konštatoval, že žalobcovi v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 2 a 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu jeho základných osobnostných práv - práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci, ako aj práva na vedenie súkromného rodinného života. V zmysle § 13 Občianskeho zákonníka môže poškodená osoba požadovať popri morálnej satisfakcii aj peňažnú satisfakciu a to tam, kde by sa satisfakcia morálna nejavila ako postačujúca. V prejednávanej veci, ktorá vychádza z tej skutočnosti, že Slovenská republika neprijala takú vnútroštátnu úpravu pri služobnom pomere hasičov, aby boli transformované dotknuté ustanovenia smernice do vnútroštátneho poriadku, je potrebné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ako aj žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste, vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a vzhľadom na dĺžku trvania neoprávnených zásahov zo strany žalovanej do práv žalobcu. Rovnako tak neprichádzala do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie. Tieto prostriedky nápravy za uvedených okolností strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadost'účinenie. Samotné ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka uvádza pritom možnosti domáhať sa peňažného zadost'účinenia len príkladmo a podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadost'účinenie nepostačujúce. Pokiaľ sú splnené všetky 3 podmienky, štát musí s výhradou nároku náhrady škody, ktorá má základ priamo v práve Únie, napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva, upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti, alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity). V danej veci bola tiež podstatnou tá skutočnosť, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci bolo permanentne - niekoľko rokov porušované, pričom povaha výkonu práce žalobcu je veľmi psychicky ako aj fyzicky náročná, neraz si vyžaduje aj nasadenie vlastného života a preto je nesmierne dôležité, aby žalobca mal možnosť si po vykonanej práci aj primerane odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine a iným aktivitám. V dôsledku aktuálnej právnej úpravy, pokiaľ čas služobnej pohotovosti nie je súčasťou služobného času, sa na strane žalobcu počas celého trvania služobného pomeru skracuje čas odpočinku. Tým mal súd prvej inštancie preukázanú existenciu škody na strane žalobcu, ktorá je nepochybne v priamej príčinnej súvislosti s porušením komunitárneho práva. Na základe skutočností vyššie uvedených dospel k záveru, že základ nároku žalobcu je tak daný. V dôsledku nerešpektovania čl. 2 ods. 1 a 2 a čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času prišiel žalobca o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii, čím došlo k zásahu do jeho osobnostných práv (práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci a práva na vedenie súkromného rodinného života), za čo mu nepochybne patrí nárok na primerané odškodnenie. Samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'účinením a práve peňažná náhrada sa javila ako spôsobilá forma odškodnenia takejto vzniknutej ujmy.

1.7. Žalovaná v priebehu konania namietala aj výšku uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú považoval za neprimeranú. V danej súvislosti prvoinštančný súd konštatoval že, pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je viazaný len v tom smere, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky náhrady ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácii normy európskej únie žalobca utrpel. Spôsob určenia, resp. posudzovania výšky je na úvahe súdu. Vnútroštátna úprava musí rešpektovať požiadavku, že kritéria na určenie rozsahu odškodnenia nesmú mať taký charakter, že spôsobia praktickú nemožnosť odškodnenia alebo dosiahnutie odškodnenia neprimerane sťažia. Poskytnutá náhrada škody musí byť adekvátna spôsobenej škode. V našom právnom poriadku je právnym základom zodpovednosti štátu za škodu článok 46, ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý stanovuje, že každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, pričom podmienky a podrobnosti majú byť upravené v zákone. Slovenská republika prijala zákon č. 514/2003 Z. z. o

zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci účinný od 01. júla 2004. Posudzovanie zodpovednosti štátu za porušenie komunitárneho práva v zmysle tejto úpravy je však vylúčené vzhľadom na úpravu rozsahu použiteľnosti zákona.

1.8. K namietanému spôsobu výpočtu náhrady nemajetkovej ujmy žalovanou súd prvej inštancie ešte bližšie uviedol, že v rozhodnom období jednak došlo k prekročeniu maximálneho 48-hodinového priemerného týždenného pracovného času a za ďalšie peňažná satisfakcia za neoprávnený zásah do osobnosti sa určuje odhadom, je závislá od úvahy súdu, nemožno ju vyjadriť presným matematickým výpočtom vzhľadom na špecifickosť neoprávneného zásahu do nemajetkovej sféry - osobnosti jednotlivca. Výpočet uvádzaný žalobcom, bolo preto potrebné posudzovať z pohľadu, či suma, ku ktorej na základe tohto výpočtu dospel, je primeranou peňažnou satisfakciou za neoprávnený zásah do osobnosti jednotlivca. Skutočnosť, že žalobca založil výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy na spôsobe výpočtu, ktorý si sám stanovil neznamená, že v skutočnosti uplatnil mzdový nárok, pretože o uplatnenie mzdového nároku by išlo v prípade, ak by ho odvodzoval z konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdový nárok mal právo a práve v takomto prípade by žalovaná musela byť jeho zamestnávateľ a nie štát. S poukazom na zistený skutkový stav súd prvej inštancie uzatváral, že nárok žalobcu na náhradu škody titulom porušenia komunitárneho práva nesprávnym prevzatím Smernice do slovenského právneho poriadku, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z., je daný v celom rozsahu, čo do dôvodu a výšky. Pretože žalobca uplatnený nárok v konaní riadne preukázal, žalobe vyhovel. O trovách konania vzhľadom na úspech žalobcu rozhodol poukazom na § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 CSP.

2. Odvolací súd v dôvodoch napadnutého potvrdzujúceho rozhodnutia sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, a preto sa obmedzil len na skonštatovanie správnosti jeho dôvodov, s doplnením ďalších dôvodov a tiež reagoval na odvolacie námietky žalovanej.

2.1. V nadväznosti na námietku žalovanej o nedostatku právomoci súdu prvej inštancie na prejednanie a rozhodnutie daného sporu odvolací súd poukázal na § 3 ods. 1 CSP a súčasne uviedol, že spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávny spor; iný orgán oprávnený rozhodovať o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu pre porušenie práva Únie v Slovenskej republike neexistuje. Skutočnosť, že žalovanou v tomto spore je štát bola bez právneho významu, keďže účastníkom občianskoprávných vzťahov môže byť aj štát. Uvedené tvrdenie podporil aj s odkazom na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie - rozhodnutie vo veci C-429/09. Následne konštatoval, že z teórie i rozhodnutí Súdneho dvora EÚ (napr. C-456/98) súčasne vyplýva, že ak v konaní pred všeobecným súdom Slovenskej republiky vyplynie potreba aplikácie smernice, vnútroštátny súd sa nemôže vyhnúť porovnaniu ustanovení smernice s ustanoveniami právneho predpisu, do ktorého bola smernica transponovaná. Taktiež sa súd nemôže uspokojiť len s uvedením tej ktorej smernice prílohe slovenského transpozičného predpisu a tým považovať smernicu za správne prebratú; súd by mal venovať pozornosť aj porovnaniu znenia smernice s vnútroštátnou právnou úpravou. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie bol nielen oprávnený, ale aj povinný skúmať, či zo strany žalovanej došlo k porušeniu práva Únie pri preberaní smernice č. 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., ktorý tvorí súčasť právneho poriadku Slovenskej republiky, a teda súd prvej inštancie bol oprávnený a povinný skúmať, či jednotlivé ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. zodpovedajú cieľom čl. 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES; bez posúdenia tejto otázky by nebolo možné prejednávaný spor rozhodnúť.

2.2. Pokiaľ ide o námietku premlčania vznesenú žalovanou odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením prezentovaným v napadnutom rozsudku prvoinštančného súdu. Uviedol, že nerešpektovaním smernice vznikla žalobcovi ujma, ktorú súd analogicky posúdil podľa § 11 a nasledovných Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti. Právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. K ujme na právach žalobcu dochádzalo každým kalendárnym

mesiacom za žalované obdobie (01. marca 2021 do 29. februára 2024) tým, že nebol dodržaný limit pracovného času podľa čl. 6 písm. b) Smernice. Žalovaná porušením smernice nekompenzovala ujmu v služobnom plate žalobcu ku dňu splatnosti mzdy za kalendárny mesiac, vždy 10. deň nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Nakoľko žaloba bola súdu doručená dňa 14. marca 2024, nárok žalobcu uplatnený v konaní premĺčaný nebol.

2.3. Vo vzťahu k namietanému právnemu posúdeniu veci, odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie pri posudzovaní smernice 2003/88/ES správne pri rozhodovaní vychádzal z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 07. júla 2022). Žalovaná sa bránila v rovine všeobecnej polemiky so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na záväznosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvodu sa odchýliť, vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor rozhodol, že smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám; na účely smernice 2003/88/ES pojem pracovníka nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov toho ktorého štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Znamená to teda, že skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom, nie je vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia smernice 2003/88/ES (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15). Vzhľadom už na vyššie uvedené bola preto nedôvodná odvolacia námietka žalovanej, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu bola aj skutočnosť, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci Fus body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený smernicou 2003/88/ES (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES. Odvolací súd tiež poukázal na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v

tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

2.4. Vo vzťahu k ďalším odvolacím námietkam žalovanej týkajúcich sa nároku na náhradu škody, odvolací súd uviedol, že hoci v článku 17 smernice č. 2003/88/ES bola daná možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b/ smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade s odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3, 4, 5, 8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6 smernica nepripúšťa. Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v prílohe č. 4, bod 6 preberá smernicu Rady 2003/88/ES, a preto súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES.

2.5. Pokiaľ žalovaná namietala, že žalobca nijakým spôsobom bližšie nekonkretizoval ujmu, ktorá mu mala v priamej a bezprostrednej súvislosti vzniknúť nesprávnym prebratím Smernice, odvolací súd uviedol, že zo žaloby ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u neho došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovanej k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom, alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR). Pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice č. 2003/88/ES a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je tiež zrejmé, že výšku nároku žalobcu odvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a neboli mu započítané do služobného času. Žalobca si žalobou neuplatnil nemajetkovú ujmu podľa počtu odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne, pričom za primeranú náhradu označil finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva Zákon o Hasičskom a záchrannom zbore pri nariadení služobnej povinnosti podľa § 122 ods. 2 písm. a/ citovaného zákona.

2.6. Podľa odvolacieho súdu, súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora, podľa ktorej štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Článok 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za sporné obdobie, ktoré je predmetom sporu, a to od 01. marca 2021 do 29. februára 2024 vrátane, dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín (viď pripojené prehľadné tabuľky, z ktorých vyplýva počet hodín žalobcom odpracovanej pracovnej pohotovosti). Zároveň bola splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b/ smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú

úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok C-429/09). Splnená bola aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovanej došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu.

2.7. Odvolací súd sa nestotožnil s námietkou žalovanej o uplatnení mzdového nároku zo strany žalobcu a nie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej spore nejde o mzdový nárok, pričom ani samotný žalobca netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda (viď ním predložený spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy). Žalobca konkrétne identifikoval obdobia a počty hodín, počas ktorých došlo k prekročeniu priemerného 48-hodinového týždenného pracovného času v dôsledku započítavania služobných pohotovostí. Výpočet predložil formou tabuľky. Následne opísal, akým spôsobom mu opakovane dochádzalo k zásahom do jeho práva na zdravie a práva na súkromný a rodinný život, keďže nemohol plnohodnotne využívať svoj voľný čas na oddych a rodinné aktivity. Súd prvej inštancie považoval dané argumenty žalobcu za relevantné a odvolací súd sa v kontexte daného sporu s jeho závermi stotožnil. Konštatoval, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času podľa Smernice 2003/88/ES je zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidielného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobu alebo dlhodobu nepoškodil zdravie. Pokiaľ súčasne došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice 2003/88/ES a na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením, došlo k zásahu do osobnostných práv žalobcu. Pokiaľ ide rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva Únie jednotlivcovi táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu únieových práv. Vo svojom rozsudku vo veci C-46/93, *Brasserie du Pêcheur*, (bod 82) ESD zdôraznil, že vnútroštátny súd sa v konaní o náhradu škody musí osobitne ubezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo (bod 95 citovaného rozsudku ESD). Každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody, ktoré majú základ v práve Únie napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity) (Rozsudok ESD C-524/04, *Test Claimant*, bod 123). Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok Slovenskej republiky tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka).

2.8. Súd prvej inštancie tiež so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu

správne dospel k záveru, že v súdnej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaná ako členský štát EÚ neprijala opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t. j. žalovaná ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Berúc do úvahy judikáciu ESD možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únieového práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti („najmä“). Ustanovenie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž uvádza prípady kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovú ujmy v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo 2304/99). S poukazom na uvedené žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Jeho práva vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považoval nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietala žalovaná v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov.

2.9. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v nadväznosti na § 255 ods. 1 CSP, pričom žalobcovi, ako úspešnej strane v odvolacom konaní, nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej, nakoľko mu žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť odôvodňovala ustanovením § 420 písm. f) CSP. Žiadala napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

3.1. V rámci vytýkanej vady zmätočnosti dovolateľka bližšie namietala nezrozumiteľnosť rozsudku; označila ho za arbitrárny, nepresvedčivý, nezákonný a v právnom štáte neudržateľný predovšetkým z dôvodu, že súd prvej inštancie (a aj odvolací súd) nesprávne vymedzil predmet sporu. Ďalej namietala

nezákonnosť rozhodnutia, pretože došlo k porušeniu práva na spravodlivé rozhodovanie, princípu zákonnosti a prejednávacieho princípu. V rámci vytýkaného právneho posúdenia za nesprávne označila a/ Nesprávne posúdenie transpozície čl. 6 písm. b/ smernice b/ Nesprávne posúdenie pojmu „pracovný čas“ c/ Nesprávne posúdenie pojmu „referenčné obdobie“ a d/ Nesprávne posúdenie tzv. „neutrálnych dní“. Z napadnutého rozsudku, ako aj z rozsudku súdu prvej inštancie tiež vyplýva, že konajúce súdy postupovali príliš formalisticky, bez hlbkového posudzovania predložených dôkazov, pričom podstatný dôkaz - evidenciu dochádzky žalobcu pravdepodobne ani len neposudzovali, keďže sa k nemu žiadnym spôsobom nevyjadril ani jeden z konajúcich súdov, iba bol formálne označený v bode 113 rozsudku súdu prvej inštancie bez ďalšieho odôvodnenia, akým spôsobom sa s predmetným dôkazom konajúci súd vysporiadal a čo z neho zistil. Konajúce súdy vydali niekoľko rozhodnutí, ktoré boli vydané v skutkovo a právne obdobných veciach, pričom však tieto vychádzali z odlišnej procesnej obrany žalovanej. Námietky ohľadom pracovného času, referenčných období, neutrálnych dní a teda aj samotnej existencie porušenia práv jednotlivých hasičov konajúce súdy odignorovali a vydali len akési arbitrárne, všeobecné rozsudky, ktoré v podstate nehovorili o ničom inom než o tom, že sa služobná pohotovosť nezapočítava do fondu pracovného času (pracovnoprávna otázka - v tomto konaní len predmetom sekundárneho posúdenia) a teda žalobcovi údajne patrí náhrada nemajetkovej ujmy spočívajúca iba v dopočte mzdy za všetku služobnú pohotovosť do výšky 50 % odmeny (§ 122 zákona č. 315/2001 Z. z.). V rozsudkoch súdov nižších inštancií okrem toho, že v nich chýba stanovenie skutočného rozsahu pracovného času žalobcu, chýba aj konštatovanie existencie nemajetkovej ujmy. Chýba aj skutočný opis nemajetkovej ujmy žalobcu, ktorý netvrdil žiadne konkrétnosti vo svojich vyjadreniach, ako aj úvahy, ktorá by hodnoverne a zrozumiteľne vysvetlila sporovým stranám, ako konajúce súdy dospeli k záveru, že nemajetková ujma žalobcu je 5.813,22 eura. Ani jeden zo súdov nevysvetlil, že aká je vlastne súvislosť medzi nemajetkovou ujmou podľa § 11 Občianskeho zákonníka vo svetle rozsiahlej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky a nemajetkovou ujmou vyplácanou zamestnávateľom každý mesiac k 10. dňu v mesiaci (ktorý je „náhodne“ zhodný s výplatným termínom) vo výške 35 %. Napokon žalovaná namietala, že v zmysle princípu právnej istoty možno od konajúcich súdov spravodlivo očakávať, že sa vysporiadajú s každou jednou vecou osobitne a nebudú sa snažiť zovšeobecňovať obdobné spory len za účelom jednoduchšieho spisovania svojich rozsudkov, ktoré sú natoľko všeobecné, že neodpovedajú na konkrétne námietky žalovanej a nestanovujú ani konkrétne prepočty.

4. Žalobca sa k podanému dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej je dôvodné a preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu

práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zarúčených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3 Cdo 41/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 5/2017, 8 Cdo 73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces.

13. Žalovaná v súvislosti s vytýkanou vadou zmatečnosti podľa § 420 písm. f) CSP namietala nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku, jeho nepresvedčivosť a to, že sa odvolací súd riadne nevysporiadal s jej námietkami. Dovolateľka v dovolaní za zásadnú označila otázku, či došlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, pre ktorú namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia a tiež namietala porušenie princípov právnej istoty.

14. V danom prípade sa žalobca podanou žalobou domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy v sume 5.813,22 eura (titulom náhrady škody za porušenia komunitárneho práva nesprávnym prevzatím Smernice č. 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času do slovenského právneho poriadku, konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z.), ktorú vyčíslil ako súčet odpracovaných hodín služobnej pohotovosti za obdobie od 01. marca 2021 do 29. februára 2024 vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.. Domáhal sa náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy „vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo označil za rozporné s čl. 2 ods. 1 smernice)“; nedomáhal sa nemajetkovej ujmy

vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne.

15. Podstata súdmi nižších inštancií prijatých právnych záverov v preskúmvanej veci spočíva v tom, že článok 6 písm. b) Smernice priznáva pracovníkom právo na primeraný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Dospeli k záveru, že ustanovenie článku 6 písm. b) Smernice nebolo ale do nášho právneho poriadku transponované správne, pretože zákon (jeho výklad) umožňoval, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do jeho pracovného času sa v rozpore článkom 2 ods. 1 Smernice nezapočítaval čas služobnej pohotovosti. Uvedená skutočnosť sa javí ako nespornou (t. j. nezapočítavanie času služobnej pohotovosti). Druhá (odlišná) rovina sporu je ako (správne) vypočítať „priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní“ v zmysle citovanej Smernice, pretože pre konštatovanie práce „navyš“ v rozpore so Smernicou je dôležité podľa čl. 16 aj referenčné obdobie. Tak súd prvej inštancie ako aj odvolací súd mali za preukázané, a to listinnými dôkazmi, ktoré vyhotovil zamestnávateľ žalobcu, že za žalované obdobie (ktoré ohraňovali v súlade s petitom žalobcu od 01. marca 2021 do 29. februára 2024) dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice vo vzťahu k žalobcovi bolo potrebné považovať za dostatočne závažné, pretože išlo o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá, pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času, neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou SD EÚ.

16. Z obsahu spisového materiálu vyplýva, že žalovaná súčasťou svojich odvolacích námietok učinila okrem iného aj tvrdenie, že súd prvej inštancie sa nedostatočne vysporiadal s otázkou fondu pracovného času žalobcu (bližšie viď článok 16 Smernice), v súvislosti s čím poukázala na potrebu posudzovania prípadného nároku žalobcu v rámci tzv. referenčného obdobia. Na uvedenú námietku v prvoinštančnom konaní súd prvej inštancie nereagoval. Odvolací súd ale uviedol, že hoci v článku 17 (nadväzujúcom na čl. 16) smernice č. 2003/88/ES „...bola daná možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b/ smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade s odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3, 4, 5, 8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6 smernica nepripúšťa. Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v prílohe č. 4, bod 6 preberá smernicu Rady 2003/88/ES, a preto súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES“. Na uvedenom mieste najvyšší súd považuje za potrebné dať odvolaciemu súdu, do pozornosti, že články 16 a 17 sa vôbec netýkajú možnosti akéhokoľvek „predlžovania“ Smernicou stanoveného maximálneho priemerného týždenného pracovného času, ale ustanovujú pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace resp. dlhšie referenčné obdobia zo štyroch až na šesť mesiacov, práve počas ktorého obdobia bolo potrebné podľa žalovanej v preskúmvanej veci posudzovať dodržiavanie fondu pracovného času u toho ktorého požiarnika (viď obiter dictum). To, že čas služobnej pohotovosti žalobcu je potrebné započítať do jeho pracovného času niet sporu, čo vyplýva aj z judikatúry Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej „ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovedností, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas doby pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom, predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka“ (pozri rozsudok C-214/20 zo dňa 11.11.2021, C-580/19 zo dňa 09.03.2021, C-107/19 zo dňa 09.09.2021 a C-344/19 zo dňa 09.03.2021). Z doposiaľ uvedeného však vyplýva, že jedna vec je nezapočítavanie čas služobnej pohotovosti požiarnikov do ich pracovného času, čo je v rozpore článkom 2 ods. 1 Smernice, v dôsledku čoho možno konštatovať, že Slovenská republika netransponovala smernicu č. 2003/88/ES do zákona o Hasičskom a záchrannom zbore správne, teda porušila právnu normu Európskej únie a druhá vec je, či aj pri takomto nazeraní možno pri (ne)zohľadnení referenčného obdobia u toho ktorého požiarnika v konečnom dôsledku konštatovať nedodržanie čl. 6 Smernice. A práve touto otázkou sa súdy nižších

inšancií nezaoberali dostatočne. Dovolaciemu súdu je z jeho rozhodovacej činnosti (uznesenie z 25. marca 2026 sp. zn. 3CdoPr/12/2025) známe, že v obdobnom skutkovom a právnom prípade rozhodovanom Krajským súdom v Nitre bol žalobcom uplatnený nárok posudzovaný aj podľa tzv. referenčného obdobia (teda nielen podľa žalobcom označeného rozhodného obdobia) rovnako so záverom o porušení Smernice (zo šiestich posudzovaných období bolo zistené porušenie v piatich). Čo je ale dôležité je, že z uvedeného konania vyplýva, že dovolacia námietka nesprávne stanoveného obdobia je podstatná/zásadná pre meritórne rozhodnutie a preto je potrebné sa s ňou riadne zaoberať a vysporiadať, aj keď v konečnom dôsledku nevyhnutne nemusí znamenať opačný záver. V danom prípade odvolací súd na predmetnú námietku, aj keď stroho, ale reagoval, avšak podľa dovolacieho súdu nepresvedčivo a nezrozumiteľným spôsobom.

16.1. Ďalšou problematikou sporu je „ako správne právne posúdiť a v nadväznosti na to prípadne vyčísliť žalobcom uplatnený nárok v prípade existencie jeho základu“. V uvedenom smere dovolací súd uvádza, že v inej obdobnej veci sp. zn. 5CdoPr/11/2025 (uznesenie z 29. apríla 2026) najvyšší súd konštatoval existenciu rozdielnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu v skutkovo a právne identických prípadoch pri riešení otázky prístupu k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy za rovnaké porušenie práva EÚ. Jeden „názorový prúd“ senátov odvolacích súdov vychádza iba z matematického výpočtu prekročenia odpracovaných hodín nad maximálny limit týždenného pracovného času. K tomuto sa priklonil aj odvolací súd v aktuálne preskúmvanej veci (k tomu porovnaj bod 14. tohto rozhodnutia). Ďalší názorový prúd (napr. Krajský súd Banská Bystrica sp. zn. 16Co/31/2024, sp. zn. 15Co/90/2024, sp. zn. 16Co/43/2024) výšku nemajetkovej ujmy odvodzuje od toho, ako sa uvedený zásah prejavil v osobnostnej sfére dotknutej osoby (súdy nižších inšancií výšku priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odôvodnili voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na individuálne okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo). A práve s týmito rozhodnutiami sa v odôvodnení svojho rozhodnutia nevysporiadal náležitým spôsobom odvolací súd. Pritom už vo veci sp. zn. 5CdoPr/11/2025 najvyšší súd uviedol (bod 13.), že „Záver o tom, ako sa uvedený zásah, teda prekročenie odpracovaných hodín nad maximálny limit prejavilo v osobnostnej sfére žalobcu je pre posúdenia výška nemajetkovej ujmy z hľadiska § 13 Občianskeho zákonníka rozhodujúci“ a tiež, že „v súlade s § 393 ods. 3 CSP aj pre rozhodovanie odvolacieho súdu platí, že iba rozhodovanie v súlade s ustálenou súdnou praxou je úplným naplnením požiadavky spravodlivého procesu a princípu právnej istoty, ktorý je vyjadrený v čl. 2 ods. 2 základných princípov“. Ďalej uviedol, že princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019). Z hľadiska uvedeného žalovaná vecne správne argumentovala tým, že zásadu právnej istoty v zmysle čl. 2 ods. 1 CSP nemožno v žiadnom prípade vykladať tým spôsobom, „že ak boli priznávané určité sumy príslušníkom HaZZ na iných súdoch v konaniach, v ktorých ešte neboli uplatnené námietky žalovanou, vznesené napríklad v aktuálnom konaní, tak že automaticky musí byť priznaná náhrada nemajetkovej ujmy aj v danom spore“. Princíp právnej istoty sa v obdobných konaniach nevzťahuje len na žalobcov (hasičov), ale taktiež aj na žalovaných. Preto neobstojí formalistický prístup konajúcich súdov považujúcich spor len za „ďalšie konanie hasiča“. Prípadná argumentácia (poukaz) žalobcu rozhodnutím najvyššieho súdu z 25. augusta 2025 sp. zn. 8Cdo/89/2025 by nebola tiež na mieste, pretože toto rozhodnutie (ak keď je „odmietajúce“) vychádza z rozsahu dovolacích námietok žalovanej, ktoré nie sú totožné s tými, ktoré boli vznesené v danej veci. Dovolací súd uzatvára, že síce náležitý bol odkaz súdov nižších inšancií na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017, z ktorého vyplýva, že všeobecné súdy musia zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, avšak nedôsledne bol zohľadnený, a to platí aj pre „územný obvod Krajského súdu v Banskej Bystrici“, pretože neexistuje výlučne jeden „názorový prúd“

v skutkovo a právne totožných prípadoch náhrady nemajetkovej ujmy požadovanej príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru.

16.2. Z hľadiska uvedeného pod bodom 16.1. neušlo pozornosti dovolaciemu súdu ani to, že súd prvej inštancie (a s ním v zhode odvolací súd) v rámci porovnávania s inými obdobnými prípadmi v bode 129 svojho rozsudku uviedol 19 právoplatne skončených konaní požiarnikov s priznanou celkovou sumou presahujúcou 90.000 eur (má ísť o rozhodnutia „názorového prúdu“ preferujúceho „matematický výpočet náhrady nemajetkovej ujmy“). Z odôvodnenia ale nemožno zistiť, či vo všetkých konaniach boli uplatnené rovnaké námietky žalovanou a ako sa vysporiadal prvoinštančný súd s názormi vyslovenými inými senátmi odvolacieho súdu na výšku požadovanej nemajetkovej ujmy (prítom o existencii iných pohľadov na danú problematiku musel mať súd prvej inštancie vedomosť; viď bod 10.1. rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/84/2023). Vzhľadom k tomu, že z rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu je zrejmé, že obdobných sporov sú minimálne ďalšie desiatky bude potrebné (nielen) preskúmanej veci venovať patričnú pozornosť. Rovnako takisto aj výsledku konania vo veci C-808/24 Zálečta, ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný Okresným súdom Lučenec.

17. Vychádzajúc z uvedeného (predovšetkým pod bodmi 15. až 16.2. tohto rozhodnutia) dovolací súd uzatvára, že za stavu, kedy mali byť predmetom posúdenia v rámci odvolacieho prieskumu všetky okolnosti majúce rozhodujúci význam pre záver o (ne)dôvodnosti uplatneného nároku, pričom odvolací súd si túto svoju povinnosť riadne nesplnil (skúmať a vyhodnotiť, či naozaj došlo na strane žalobcu k porušeniu komunitárneho práva nesprávnym prevzatím Smernice a v nadväznosti na to správne stanoviť výšku nemajetkovej ujmy) nezostávalo nič iné, ako napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Súdy nižších inštancií sa v súvislosti s posudzovaním uplatneného nároku žalobcu nemôžu uspokojiť len s jeho tvrdením, že na jeho strane došlo k porušeniu čl. 6 Smernice, ale musia zohľadniť aj žalovanou prednesené argumenty a hlavne ich riadne vyhodnotiť. Vo veci konajúci súd je preto povinný v ďalšom konaní sa s argumentáciou prednesenou žalovanou riadne zaoberať a vysporiadať, a to uvedením konkrétnych dôvodov na prijatie alebo odmietnutie jej argumentov. Ak súd argument odmietne, musí ho v odôvodnení rozhodnutia buď vyvrátiť, alebo spochybniť, prípadne vysvetliť, z akého dôvodu uvedený argument nie je právne relevantný. Všeobecné konštatovanie odvolacieho súdu založené na odmietnutí argumentácie odvolateľky bez akéhokoľvek náležitého (a teda presvedčivého a zrozumiteľného) vysvetlenia nemožno označiť inak ako arbitrárne. Čím dôkladnejšia a podrobnejšia je argumentácia sporovej strany, tým dôkladnejšie musí byť aj odôvodnenie súdu, ktorým predložené argumenty spochybňuje alebo vyvracia (k tomu porovnaj nález ústavného súdu z 24. apríla 2024 sp. zn. IV. ÚS 578/2023-66).

18. Dovolanie žalovanej za danej procesnej situácie aká nastala v prejednávanej veci bolo nielen procesne prípustné (§ 420 písm. f) CSP), ale tiež dôvodné (§ 431 CSP), lebo v ňom opodstatnene namietala, že odvolací súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Z dôvodu, že konanie bolo zaťažené vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP, pre ktorú bolo potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť, dovolací súd sa už ďalej nezaoberal ani ďalšími žalovanou prezentovanými námietkami.

19. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd Slovenskej republiky v súlade s predmetnými ustanoveniami zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

20. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455

CSP).

21. Obiter dictum najvyšší súd uvádza, že podľa Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času čl. 6 (Maximálny týždenný pracovný čas) členské štáty prijímajú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov: a) týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správными opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi; b) priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Podľa Článku 16 (Referenčné obdobia) členské štáty môžu ustanoviť: b) pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. Podľa článku 17 (Odchýlky a výnimky) ods. 2 a 3 odchýlky uvedené v odsekoch 3, 4 a 5 sa môžu prijať prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení alebo prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo dohôd medzi sociálnymi partnermi za predpokladu, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo že vo výnimočných prípadoch, keď nie je z objektívnych dôvodov možné poskytnúť rovnocenný náhradný čas odpočinku, sa dotknutým pracovníkom poskytne primeraná ochrana. V súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článkov 3, 4, 5, 8 a 16: písm. b), iii) služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Z doposiaľ uvedeného podľa vo veci konajúceho senátu 8C najvyššieho súdu vyplýva, že dodržiavanie priemerného týždenného pracovného času nemožno posudzovať za „ľubovoľne“ zvolené časové obdobie (tak ako to učinil žalobca v preskúmvanej veci), ale ide o Smernicou presne vymedzený časový úsek najčastejšie štyroch vo výnimočných prípadoch šiestich mesiacov, ktorý sa označuje ako referenčné obdobie. Referenčné obdobie teda predstavuje časový úsek, v rámci ktorého je potrebné vypočítať dovolený rozsah priemerného týždenného pracovného času/služobného času. Naša právna úprava v legislatíve pojem „referenčného obdobia“ nepoužíva, avšak bude úlohou odvolacieho súdu v ďalšom konaní posúdiť a „vyložiť“ či ustanovenia § 85 (Týždenný služobný čas) ods. 1, 2 „služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa“ a § 86 ods. 1 (Nerovnomerné rozvrhnutie služobného času) „služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov“ zákona č. 315/2001 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom období (ne)možno vykladať práve uvedeným spôsobom. Otázka pritom nemusí znieť tak, či Smernica bola alebo nebola transponovaná do nášho právneho poriadku (v prílohe 4 zákona č. 315/2001 Z. z., t. j. v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie sa pod bodom 5. uvádza), ale aj tak, či bolo transponovaná správne a či na prípadne „legislatívne nepresnosti“ (ktoré prípadne možno preklenúť výkladom) nereagoval zákonodarca následnou zmenou zákona. V prípade, ak odvolací súd dospeje k záveru o porušení Smernice bude sa náležitým spôsobom zaoberať aj podstatou a výškou uplatnenej nemajetkovej ujmy.

22. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej a výroku o nároku na náhradu trov odvolacieho konania bolo potrebné zrušiť aj naň nadväzujúce uznesenie Okresného súdu Lučenec z 23. júla 2025 č.k. 12C/15/2024-279 (uznesenie o výške náhrady trov), keďže išlo o rozhodnutia závislé od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP). Závislým výrokom pritom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

23. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.